

LAUKU SAIMNIEKIEM AKTUĀLA LIKUMDOŠANA

Grozījumi darījumos ar piena kvotām

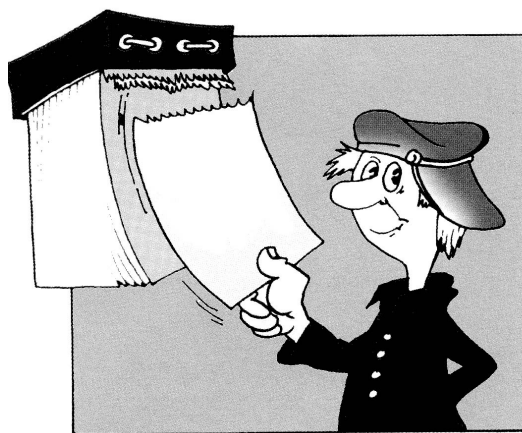
2009. gada 26. martā stājās spēkā „Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 1. aprīļa noteikumos Nr. 238 „Noteikumi par kārtību, kādā tiek veikti darījumi ar piena kvotām, kvotu administrēšanas un kontroles kārtību, kā arī soda naudas aprēķināšanas un iekasēšanas kārtību””. Par piena kvotām „Lauku Lapā” jau ir rakstīts iepriekš (Nr. 15., Nr. 20 un Nr. 39), tāpēc šoreiz tikai par galvenajiem grozījumiem:

1. Apstiprināto piena pircēju sarakstu publicē Lauksaimniecības datu centra (LDC) mājaslapā www.ldc.lv sadaļā *Piena kvotas/Kvotas* – tas vairs netiks publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.
2. Arī turpmāk valsts rezervju sadalē tiks nošķirti tie ražotāji, kuriem līdz šim nav bijusi piešķirta kvota (jaunie ražotāji), un ražotāji, kuriem kvota ir piešķirta, bet kuri līdz pieteikumu iesniegšanas galatermiņam savu kvotu būs izpildījuši vismaz 90% apmērā. Grozījumi paredz, ka jaunajiem ražotājiem katrā pieteikumu izskatīšanas reizē no valsts rezervē esošajiem kvotas daudzumiem tiks piešķirti ne vairāk par 30%, bet pārējiem būs pieejami ne mazāk par 70%.

3. Par iznomātās piena kvotas izpildi MK noteikumos Nr. 238 noteiktajā kārtībā atbildīgs iznomātājs. Iepriekš atbildīgs bija nomnieks.
4. Grozījumos iekļauta norma, kas paredz, ka piena pircējs ražotājam par piegādāto pienu maksā ne retāk kā reizi mēnesī saskaņā ar līgumā noteikto kārtību, kā arī piena kvalitātes un satura rādītājiem.
5. Ja pēc valsts kvotu rezerves sadales valsts rezervē būs brīva kvota, tad LDC katru gadu līdz 15. februārim to varēs sadalīt starp tiem ražotājiem, kuri bija pieteikušies jau pirmajā termiņā līdz 1. janvārim un līdz 1. februārim būs izmantojuši vismaz 90% no savas kvotas, bet kuriem papildu kvota no valsts rezerves netika piešķirta.
6. Ražotājs nevarēs pretendēt uz piena kvotu no valsts rezerves, ja savu piena kvotu vai tās daļu ir pārdevis iepriekšējā vai kārtējā kvotas gadā.
7. Nākamajam un turpmākiem kvotas gadiem ražotāja kvotu samazina par visu neizpildīto apjomu un atbrīvoto kvotas daudzumu ieskaita valsts rezervē, ja ražotājs piena kvotu no kvotas gada sākuma izpilda mazāk nekā par 85% (iepriekš bija 70%).
8. Attiecībā uz atkārtotu valsts rezerves sadali 2008./2009. kvotas gadā noteikumi paredz, ka ražotājam sava kvota līdz 2009. gada 1. martam jāizpilda vismaz 95% apmērā.

Grozījumi MK noteikumos par valsts un Eiropas Savienības atbalstu cukura rūpniecības restrukturizācijas skartajam reģionam

2009. gada 25. martā stājās spēkā „Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 14. jūlija noteikumos Nr. 556 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu cukura rūpniecības restrukturizācijas skartajam reģionam””. Par atbalsta saņemšanas iespējām šajā pasākumā tika rakstīts „Lauku Lapā” Nr. 41. Cukura nozares reģionā ietilpstošās pagastu un novadu pašvaldības projektu īstenošanas pirmajā kārtā (kas bija izsludināta pagājušā gada rudenī) nav apguvušas visu paredzēto dažādošanas atbalstu no restrukturizācijas fonda, kas ir daļa no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF). Projektu īstenošanas otrajā kārtā uz atbalstu varēs pretendēt vietējās pašvaldības, kuras uz atbalstu nepieteicās vai to pilnībā neizmantoja projektu īstenošanas pirmajā kārtā, un vietējās pašvaldības, kuras atbalsta summu pilnībā izmantoja projektu īstenošanas pirmajā kārtā, bet kopējā rajona atbalsta summa nav pilnībā izmantota.

Atbalsts paredzēts infrastruktūras objektu bojājumu novēršanai, kuru rašanās ir tieši saistīta ar cukura rūpniecības darbību (t.i., ceļu un ielu rekonstrukcijai vai būvniecībai).

ZM informē, ka projektu iesniegumu iesniegšana otrajā kārtā tiks izsludināta pirms 2009. gada administratīvās teritoriālās reformas.

Sagatavots LLKC Ekonomikas nodaļā
pēc minētajiem MK noteikumiem un ZM informācijas

AUGKOPIĀ

Par lauksaimniecības risku fondu

Fonda darbības joma ir nelabvēlīgo klimatisko apstākļu (sausuma, karstuma, lietavu, sala, krusas, salnu, vētru un strauju gaisa temperatūras svārstību) radīto zaudējumu daļēja kompensācija lauksaimniecības produkcijas ražotājiem augkopības nozarē.

Nelabvēlīgo klimatisko apstākļu radītos zaudējumus kompensē, ja tie iznīcina vairāk nekā 30% vienas saimniecības attiecīgā kultūrauga gada ražas, par pamatu ņemot noteikto vidējo ražu vai lauksaimnieka deklarētos vidējos ražas rādītājus iepriekšējos trijos gados.

Lai kļūtu par fonda dalībnieku un saņemtu kompensāciju, lauksaimnieks katru gadu iesniedz Lauku atbalsta dienestā iesniegumu iemaksu veikšanai fondā:

- līdz attiecīgā gada 1. novembrim – par visām ziemāju sējumu platībām, par kurām tas ir tiesīgs saņemt vienoto platības maksājumu un kuras tiks pieteiktas vienotajam platības maksājumam nākamā gada pavasarī. Ja pieteiktās ziemāju sējumu platības tiek pārsētas, tad par tām kompensāciju nemaksā, bet veikto iemaksu attiecina uz attiecīgā gada vasarāju sējumu platībām;
- līdz attiecīgā gada 15. jūnijam – par visām vasarāju sējumu, laukaugu, dārzeņu un kartupeļu platībām, par kurām tas ir tiesīgs saņemt vienoto platības maksājumu un kuras ir pieteiktas vienotajam platības maksājumam.

Fonda dalībniekiem tiek segti lauksaimniecības risku vadības fondā iemaksātie naudas līdzekļi ne vairāk kā 50 procentu apmērā atbilstoši noteikumiem par valsts atbalstu lauksaimniecībai attiecīgajā gadā.

Iestājoties nelabvēlīgiem klimatiskajiem apstākļiem, fonda dalībnieks Latvijas Lauku konsultāciju un

izglītības centra (LLKC) Lauku attīstības birojā iesniedz iesniegumu par nelabvēlīgo klimatisko apstākļu radītajiem zaudējumiem. Biroju un speciālistu sarakstu var atrast LLKC mājaslapā www.llkc.lv pie aktuālās informācijas.

Speciālists 7 darbdienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas veic pārbaudi saimniecībā un apstiprina iesniegumu vai precizē iespējamo zaudējumu apjomu, sastādot aktu. Speciālista lēmumu par zaudējumu apjomu fonda dalībnieks var apstrīdēt, iesniedzot attiecīgu iesniegumu LLKC Lauku attīstības biroja vadītājam.

Ja valsts aģentūras „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra” sniegtā informācija apstiprina nelabvēlīgo klimatisko apstākļu iestāšanos, Lauku atbalsta dienests izvērtē fonda dalībnieka iesniegumā minētās informācijas atbilstību šo noteikumu prasībām un pieņem lēmumu par fonda dalībnieka atbilstību kompensāciju saņemšanas nosacījumiem. Kompensāciju atbalsta intensitāte ir līdz 30% no nelabvēlīgo klimatisko apstākļu radītajiem zaudējumiem. Ja fondā pieejamie līdzekļi nesedz pieprasīto kompensāciju apjomu, Lauku atbalsta dienests pieprasīto kompensāciju apjomu proporcionāli samazina. Katru gadu fondā atstāj rezervē vismaz 10% no tajā pieejamiem finanšu līdzekļiem.

Pagājušajā gadā, fondam uzsākot savu darbību, tika iesniegti 45 pieteikumi par kopējo platību 2143 ha. Lauksaimniekiem ir jāsaprot, ka cita veida kompensācijas tie vairs nesaņems un visa darbība ir tikai pašu risks. Tāpēc katram fonda darbības plusi un mīnusi ir jāizvērtē pašam un jāizlemj, vai grūtā brīdī paļauties tikai uz sevi vai izmantot iespēju savu problēmu risināšanai saņemt risku fonda atbalstu.

Informāciju sagatavoja
LLKC Augkopības nodaļas
vecākais speciālists Edgars Sondors

LOPKOPIĀ

Par mājas (istabas) dzīvnieku reģistrāciju

Ministru kabineta 2008. gada 15. aprīļa noteikumi Nr. 277 „Mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtība”, kas stāties spēkā 2010. gada 1. janvārī, paredz obligātu visu valstī esošo suņu reģistrāciju – nākotnē būs nepieciešams veikt dzīvnieka apzīmēšanu ar mikroshēmu, kā arī informācijas nosūtīšanu uz datu bāzi, ko izveidos un uzturēs Lauksaimniecības datu centrs (LDC).

Noteikumu ieviešanai paredzēts pārejas periods – viens gads no noteikumu spēkā stāšanās brīža. Tas nozīmē, ka dzīvnieka reģistrēšanai nebūs nepieciešams doties īpašā vizītē pie veterinārārsta, bet to varēs apvienot, piemēram, ar ikgadējo veterinārārsta apmeklējumu, kad dzīvnieku vakcinē pret trakumsērgu (šis pienākums ir obligāts visiem suņu īpašniekiem). Suņu apzīmēšana ar mikroshēmu 2010. gadā būs bezmaksas pakalpojums.

Dzīvnieka apzīmēšana ar mikroshēmu

Pēc mājas (istabas) dzīvnieka apzīmēšanas ar mikroshēmu būs viegli nosakāma un pierādāma tā piederība konkrētam īpašniekam, kā arī ar to tiks nostiprinātas īpašuma tiesības uz konkrēto dzīvnieku.

Ja reģistrētais dzīvnieks pazudīs un tiks atrasts, tad veterinārārsts, izmantojot ierīci, kas nolasa mikroshēmā iekodēto informāciju, spēs maksimāli ātri atrast dzīvnieka īpašnieku, kā arī sazināties ar viņu un vienoties par dzīvnieka nogādi mājās. Reģistrējot dzīvnieku, tiks panākta arī lielākas atbildības uzņemšanās dzīvnieka īpašniekam par tā īpašumā esošo/iegādāto dzīvnieku.

Ieguvēji būs arī veterinārārsti, kas pēc mikroshēmas varēs pārliecināties, vai dzīvnieks tiek vakcinēts pret trakumsērgu, vai nekrāpjas ar informācijas sniegšanu par konkrētu dzīvnieku, vai dzīvnieka eitanāziju pieprasa dzīvnieka īpašnieks.

Dzīvnieku reģistrācija un apkopoto datu par to īpašniekiem pieejamība ir nepieciešama ne tikai

dzīvnieku īpašniekiem, bet arī valsts un pašvaldību institūcijām, kuru pienākumos ietilpst uzraudzīt dzīvnieku labturības un aizsardzības normas – tiem būs iespēja saukt pie atbildības dzīvnieku īpašniekus, kas neievēro normatīvo aktu prasības, kā arī no dzīvnieku īpašniekiem varēs pieprasīt segt izdevumus, kas radīsies saistībā ar dzīvnieku izņemšanu, transportēšanu un izvietošanu dzīvnieku patversmēs. Patlaban tas tiek segts par valsts līdzekļiem.

LDC izveidotajā datu bāzē nākotnē būs apkopota un atrodama informācija par visiem valstī mītošiem suņiem un to īpašniekiem.

Suņu īpašnieka pienākums

Tātad ar 2010. gada 1. janvāri suņa īpašniekam būs pienākums reģistrēt dzīvnieku līdz 6 mēnešu vecumam un pakļaut to apzīmēšanai ar mikroshēmu pie pilnvarota veterinārārsta. Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) uzraudzīs un kontrolēs praktizējošos veterinārārstus, kuri būs pilnvaroti veikt mājas (istabas) dzīvnieku reģistrāciju, kā arī noslēgs ar tiem līgumus par reģistrēšanas un apzīmēšanas darbībām un samaksas kārtību. Suņa apzīmēšana līdz 6 mēnešu vecumam būs bez maksas.

Lai veiktu suņa čipēšanu (apzīmēšanu ar mikroshēmu), īpašniekam būs jāuzrāda personu apliecinošs dokuments un suņa pase vai vakcinācijas apliecība (vakcinācijas apliecību parasti izraksta, kad kucēns tiek pirmo reizi vakcinēts, t.i., 8 nedēļu vecumā). Ja dzīvniekam ir divi vai vairāki īpašnieki (līdzīpašnieki), tad reģistrācijas lapā un datubāzē jānorāda tikai viens īpašnieks saskaņā ar līdzīpašnieku savstarpējo vienošanos.

Veterinārārsta pienākums

Apzīmējot suni, veterinārārsta pienākums būs ievadīt mikroshēmu dzīvnieka kakla kreisajā pusē, ielimēt mikroshēmas numura uzlīmi suņa pasē un reģistrācijas veidlapā, aizpildīt reģistrācijas veidlapas B sadaļu (A sadaļu aizpildīs īpašnieks). Aizpildītās veidlapas pirmo eksemplāru 21 dienas laikā veterinārārsts nosūtīs datu centram, bet otro izsniegs dzīvnieka īpašniekam, trešais eksemplārs būs jā saglabā 30 dienas pēc pirmā eksemplāra nosūtīšanas datu centram.

Informācija tiem suņu īpašniekiem, kuru suņi dzimuši pirms noteikumu stāšanās spēkā

Ja suns, kas dzimis pirms šo noteikumu spēkā stāšanās laika, nebūs apzīmēts ar mikroshēmu, tad suņa īpašniekam būs pienākums līdz 2011. gada 1. janvārim reģistrēt to un veikt apzīmēšanu ar mikroshēmu pie pilnvarota veterinārārsta. Līdz 2011. gada 1. janvārim suņa reģistrācija būs bez maksas. Pēc minētā termiņa suņa reģistrācijas izdevumi būs jāsedz dzīvnieka īpašniekam.

Īpašniekam, kura suns būs dzimis pirms šo noteikumu spēkā stāšanās un apzīmēts ar mikroshēmu jau iepriekš, būs pienākums reģistrēt suni (sniegt informāciju par to) līdz 2011. gada 1. janvārim pie pilnvarota veterinārārsta.

Nepieciešamās informācijas sniegšana

Ja būs notikusi reģistrētā suņa turēšanas vietas maiņa, tā sterilizācija vai eitanāzija, tad suņa īpašnieka pienākums būs septiņu darbdienu laikā aizpildīt ziņojuma lapu un nosūtīt to datu centram.

Ja tiks mainīts reģistrētā dzīvnieka īpašnieks, tad iepriekšējam īpašniekam būs pienākums nodod jaunajam īpašniekam suņa pasi un septiņu darbdienu laikā iesniegt datu centrā ziņojumu lapu par īpašnieka maiņu.

Citu mājas (istabas) dzīvnieku reģistrēšana

Citu dzīvnieku (kaķu, sesku) īpašnieki varēs par attiecīgu samaksu reģistrēt dzīvnieku un pakļaut to apzīmēšanai ar mikroshēmu pie pilnvarota veterinārārsta, uzrādot personu apliecinošu dokumentu un mājas (istabas) dzīvnieka pasi vai vakcinācijas apliecību.

Sagatavoja LLKC Lopkopības nodaļas
vecākā speciāliste Vīta Juršāne

Izdevumā Normunda Grickus zīmējumi

AUGKOPIĀBA

Jautājumi attiecībā uz Valsts augu aizsardzības dienesta pārbaudēm saimniecībās

Savstarpējās atbilstības prasības, kas jāievēro, lai saņemtu platības maksājumus, ir publicētas Zemkopības ministrijas 2008. gadā izdotajā brošūrā „Savstarpējās pārvaldības prasības lauksaimniekiem Latvijā”, kā arī SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” mājaslapā www.llkc.lv.

☑Kādas prasības Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD) kontrolēs saistībā ar savstarpējo atbilstību?

Valsts augu aizsardzības dienests īpaši jutīgajā teritorijā – Jelgavas, Dobeles, Bauskas un Rīgas rajonā, izņemot Rīgas un Jūrmalas pilsētas administratīvās teritorijas robežu, – kontrolēs:

- 1) kultūraugu mēslošanas plānu,
Plāni jā sastāda saimniecībām, kuras mēslošanas līdzekļus lieto platībā virs 20 ha, augļu un dārzeņu saimniecībām – virs 3 ha. Plāns katram laukam un to kopsavilkums (par periodu no iepriekšējā gada 1. augusta līdz kārtējā gada 31. jūlijam) ne vēlāk kā līdz 15. maijam jānosūta Valsts augu aizsardzības dienestam.
- 2) lauku vēsturi;
- 3) minerālmēsļu uzskaites dokumentus;
- 4) kūtmēsļu uzskaites dokumentus;
- 5) dokumentus, kas apliecina kūtmēsļu pārdošanu vai nodošanu citai personai (saimniecībās, kurās ir vairāk nekā 1,7 dzīvnieku vienības uz 1 hektāru);
- 6) agroķīmiskās izpētes datus.

☑Kāds ir mēslošanas plāna kontroles mērķis?

Ministru kabineta 18.12.2001. noteikumu Nr. 531 būtība ir nepieļaut augsnes un gruntsūdeņu piesārņojumu ar nitrātiem, līdz ar to pārbaudes mērķis ir pārliecināties, vai saimniecībā ir ievērota tieši šī prasība, t.i., lai

- ar kūtmēsliem un minerālmēsliem iestrādātais N nepārsniedz normatīvajā aktā noteikto daudzumu;
- ziemā „zaļās” platības ir tādā proporcijā, kas nerada risku piesārņojumam ar nitrātiem.

Mēslošanas plāni un to kopsavilkums ir dokumenti, uz kuriem pamatojoties, tiek plānotas pārbaudes, kā arī veikts sagatavošanās darbs pārbaudžu veikšanai uz vietas saimniecībā. Dokumentiem ir jābūt apliecinātiem ar parakstu. Elektroniski plānu var iesniegt tad, ja to var apliecināt ar elektronisko parakstu.

☑Pēc kādiem kritērijiem tiks atlasītas kontrolējamās saimniecības?

Lauku atbalsta dienests iesniegs Valsts augu aizsardzības dienestā sarakstu par pretendentiem, kas ir pieteikušies uz platību maksājumiem īpaši jutīgajā teritorijā. VAAD kontrolēs 1% no pretendentiem:

- 75–80% saimniecību atlasīti veiks pēc šādiem riska faktoriem:
 - ja saimniecībā ir vairāk nekā 1,7 dzīvnieku vienības uz 1 hektāru (DV/ha);
 - ja ir liels lauksaimniecības dzīvnieku skaits;
 - ja tiek plānotas augstas kultūraugu ražas.
- 10–15% saimniecību atlasīti veiks pēc nejaušās izvēles principa (dārzkopības vai augļkopības saimniecības u.c.).

☑Pēc kādiem kritērijiem tiks izvērtēts pārkāpums?

Saskaņā ar Regulas Nr. 796/2004 41. pantu Vispārēji principi un definīcijas, pārkāpumu būtiskumam ir noteikti šādi vērtēšanas kritēriji:

- pēc nozīmīguma – cik būtisks kaitējums videi nodarīts;
- pēc pārkāpuma apmēra – vai kaitējums ietekmē citus lauksaimniekus vai tas ir nodarīts tikai savai saimniecībai;
- pēc pastāvīguma – vai pārkāpums ir novēršams un kādā laika periodā.

Katru kritēriju novērtē divu punktu sistēmā (sk. tabulu 6. lpp.).

☑Kādas sankcijas tiks piemērotas pārkāpumu gadījumos?

Administratīvos sodus 2009. gadā nepiemēros, bet VAAD informēs Lauku atbalsta dienestu par būtiskajiem pārkāpumiem, attiecīgi tiks samazināts platībasmaksājumu atbalsts.

Lauksaimnieks tiks informēts iepriekš par kontroli, kā arī pārbaudes aktā būs ieraksts, ka pārbaude tiek veikta saskaņā ar savstarpējās atbilstības prasībām.

☑Kādas prasības jāievēro, augu aizsardzībā lietojot bitēm toksiskus pesticīdus?

No 2009. gadā Latvijas Republikā reģistrētajiem 28 insekticīdiem un akaricīdiem 16 ir reģistrēti ar lietošanas ierobežojumiem attiecībā uz bitēm.

Jāievēro nosacījums par bišu īpašnieku informēšanu pirms pesticīda smidzināšanas, kas attiecas uz tiem augu aizsardzības līdzekļiem (AAL), kuriem iepakojuma marķējuma tekstā ir uzraksts „Toksisks bitēm”. Augu aizsardzības līdzekļu reģistrā ir divi šādi AAL— **Perfekts 500 S e.k.** un **Danadims 40 e.k.** Ar šiem AAL ir aizliegts apsmidzināt ziedošus augus, jo tie ir toksiski vēl 5 dienas pēc apstrādes un atstāj kaitīgu ietekmi uz bišu saimi. Šie preparāti nav reģistrēti lietošanai rapsim, tādēļ jautājums par

Piemēri pārkāpumu būtiskuma izvērtēšanai

Prasība	Pārkāpuma izvērtējums, punkti
Ar kūtsmēsliem vienā lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektārā iestrādātais slāpekļa daudzums gadā pārsniedz 170 kg. (MK 18.12.2001. noteikumi Nr. 531, 15.punkts)	Apmērs – 2 (ietekme ārpus saimniecības) Nozīmīgums – 2 (tieks piesārņoti gruntsūdeņi) Pastāvība – 1 (novēršama kalendārā gada laikā)
Rudens un ziemas periodā vismaz 50 % no saimniecības lauksaimniecībā izmantojamās zemes nav aizņemtas ar minimālu veģetāciju – „zaļās platības”. (MK 18.12.2001. noteikumi Nr. 531, 12.4. apakšpunkts)	Apmērs – 1 (ietekme galvenokārt saimniecībā) Nozīmīgums – 1 (risks piesārņot gruntsūdeņus) Pastāvība – 1 (novēršama kalendārā gada laikā)
Saimniecībā, kurā izmanto mēslošanas līdzekļus, nav lauku mēslošanas plānu un tiem saistošās dokumentācijas: lauku vēstures, agroķīmiskās izpētes datu, minerālmēsļu un/vai kūtsmēsļu uzskaites dokumentu. (MK 18.12.2001. noteikumi Nr. 531, 12. ^{2,5} ; 12. ³ ; 17.; 17. ¹ punkti)	a) Saimniecībā, kurā ir vairāk nekā 1,7 DV/ha, nav dokumentu, kas apliecinātu vienošanos par kūtsmēsļu pārpalikuma cita veida izmantošanu. Apmērs – 2 (varbūtēja ietekme ārpus saimniecības) Nozīmīgums – 2 (varbūtība gruntsūdeņu piesārņojumam) Pastāvība – 1 (novēršama kalendārā gada laikā) b) Saimniecībā nav viena no šādiem dokumentiem: kultūragu mēslošanas plāna kārtējam gadam, lauku vēstures vai minerālmēsļu uzskaites dokumentu. Apmērs – 1 (varbūtēja ietekme saimniecībā) Nozīmīgums – 1 (varbūtejs risks piesārņot gruntsūdeņus) Pastāvība – 1 (novēršama kalendārā gada laikā)

rapša smidzināšanu un bišu saimju īpašnieku informēšanu uz šo preparātu lietošanu neattiecas. Pirms pārējiem 14 insekticīdu un akaricīdu lietošanas ir obligāti jāizlasa tiem pievienotā instrukcija un lietojot jāievēro tajā noteiktie ierobežojumi lietošanas instrukcijā. Šie AAL ir Aktara 25 d.g., Bulldoks 025 e.k., Ciperkils 250 e.k., Decis 2.5 e.k., Decis Mega 50 e.ū., Fastaks 50 e.k., Fitoverms 0.2 % e.k., Fjuri 100 e.ū., Karatē Zeons 5 m.s., Kestaks 50 e.k., Mačs 50 e.k., Proteus 110 OD s.k., Sumi-alfa 5 e.k., Vertimeks 018 e.k. Lietojot šos pesticīdus, bišu saimju īpašnieki nav jābrīdina. Noteikumu projektā „Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 463 „Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas, glabāšanas un lietošanas noteikumi” paredzēts, ka, ja persona lieto augu aizsardzības līdzekli, kura marķējumā ir norāde „Toksisks bitēm” vai ķīmiskās vielas iedarbības raksturojums „R57”, tā trīs dienas pirms sējumu vai stādījumu apstrādes brīdina tos bišu saimju īpašniekus, kuru dravas (vai stropi) atrodas divu kilometru rādiusā no apstrādājamās vietas un kuru bišu saimes ir reģistrētas normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu un dzīvnieku apzīmēšanu noteiktajā kārtībā.

☑Kādi pasākumi tiks veikti kartupeļu gredzenpuves apkarošanai?

2009. gadā VAAD turpinās veikt pārbaudes, lai noteiktu bīstamo augu karantīnas organismus:

- kartupeļu gaišo gredzenpuvi – *Clavibacter michiganensis* spp. *Sepedonicus*;
- kartupeļu tumšo gredzenpuvi – *Ralstonia solanacearum*. Līdz šim Latvijā tā nav konstatēta.

Ja tiks konstatēta gaišā gredzenpuve, VAAD piemēros fitosanitāros pasākumus, kuri Latvijai jāievēro augu karantīnas organismu izplatības ierobežošanai un

apkaršanai. Tie ir noteikti ES augu veselības un kontroles direktīvās un MK 2007. gada 29. maija noteikumos Nr. 365 „Kartupeļu gaišās gredzenpuves apkarošanas un izplatības ierobežošanas kārtība”. Lai sekmīgi apkarotu kartupeļu gaišo gredzenpuvi, ir jāveic šādi fitosanitārie pasākumi:

- nedrīkst stādīt inficētos un iespējami inficētos kartupeļus;
- VAAD uzraudzībā jāiznīcina inficētie kartupeļi (drīkst arī izbarot lopiem sutinātā veidā vai nodot pārstrādes uzņēmumiem, kuriem ir atbilstošas atkritumu apstrādes/iznīcināšanas iespējas);
- laukos, kas noteikti par inficētiem, jāiznīcina pārziemojušie kartupeļi un citi organisma saimniekaugi (3 gadus);
- pirmajā veģetācijas periodā pēc infekcijas konstatēšanas VAAD atļauj stādīt tikai sertificētus sēklas kartupeļus citiem mērķiem (piemēram, pārtikai, pārstrādei, lopbarībai) paredzētu kartupeļu ieguvei;
- otrajā veģetācijas periodā pēc infekcijas konstatēšanas izmantošanai pārtikā vai sēklas ieguvei atļauts stādīt sertificētus sēklas kartupeļus vai kartupeļus, kuros VAAD nav konstatējis organismu, izņemot audzēšanas vietas, kas atzītas par inficētām;
- trešajā kartupeļu audzēšanas gadā pēc infekcijas konstatēšanas izmantošanai pārtikā vai sēklas ieguvei atļauts stādīt sertificētus sēklas kartupeļus vai kartupeļus, kas izaudzēti no sertificētiem sēklas kartupeļiem;
- tūlīt pēc infekcijas konstatēšanas, kā arī pēc nākamā audzēšanas perioda jāattīra un jādezinficē inficētās vai iespējami inficētās noliktavas, lauksaimniecības tehnika, transportlīdzekļi un citi priekšmeti, jāiznīcina vai jādezinficē ar inficētajiem vai iespējami inficētajiem kartupeļiem saskarē nonākušie iepakojumi.

Stādot regulāri gadu no gada pašu saimniecībā izaudzētus kartupeļus, palielinās risks augu karantīnas organismu (kartupeļu gaišās gredzenpuves, stublāju nematodes) un citu augiem kaitīgo organismu parādīšanās, līdz ar to arī samazinās kartupeļu ražība. Veselīga, pārbaudīta sertificēta sēklas materiāla izmantošana kartupeļu audzēšanā ir lielāka garantija lielākas un kvalitatīvākas ražas ieguvei, līdz ar to arī kartupeļu ražošanas nozares attīstībai, un tajā būtu jābūt ieinteresētiem pašiem kartupeļu audzētājiem.

☑ Kas saimniecībai jādara ar tukšo taru pēc augu aizsardzības līdzekļu izlietošanas?

Saskaņā ar MK 2004. gada 29. aprīļa noteikumu Nr. 463 „Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas, glabāšanas un lietošanas noteikumi” 65. punktu aizliegts izmantot izlietoto augu aizsardzības līdzekļu iepakojumus. Šis punkts paredz arī prasību, ka līdz likvidācijai iepakojumus glabā kopā ar augu aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar MK 2004. gada 30. novembra noteikumu Nr. 985 „Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus” II pielikumu augu aizsardzības līdzekļu iztukšoti iepakojumi tilpumā no 1 līdz 50 litriem, vismaz 3 reizes izskaloti ar lielu ūdens daudzumu, nav uzskatāmi par bīstamiem atkritumiem un tiem ir piemērojamas normatīvo aktu prasības, kas regulē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu

kārtību. Tādējādi, ja augu aizsardzības līdzekļa tukšo iepakojumu izskalo, tad to izmanto kā jebkuru sadzīves atkritumu.

Praksē augu aizsardzības līdzekļu izplatītāji no personām, kurām tās ir izplatījušas augu aizsardzības līdzekļus, pieņem atpakaļ tukšos iepakojumus. Tāpat tukšo iepakojumu nodošanas iespējas ir. Plašāka informācija par šādām iespējām atrodama Vides ministrijas mājaslapā www.vidm.gov.lv kā arī Bīstamo atkritumu organizācijas mājaslapā www.bao.lv.

MK 2004. gada 29. aprīļa noteikumu Nr. 463 „Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas, glabāšanas un lietošanas noteikumi” 65. punkts regulē augu aizsardzības līdzekļa iepakojuma izmantošanu, neskatoties vai tas ir klasificēts kā bīstams atkritums saskaņā ar MK 2004. gada 30. novembra noteikumiem Nr. 985 „Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus”.

Lai arī augu aizsardzības līdzekļa iepakojums ir izskalots, tas tāpat ir augu aizsardzības līdzekļa iepakojums un tā glabāšanas kārtība tiek regulēta MK 2004. gada 29. aprīļa noteikumos Nr. 463 „Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas, glabāšanas un lietošanas noteikumi”.

Apkopots LLKC Augkopības nodaļā pēc VAAD mājaslapas www.vaad.gov.lv informācijas uz 23.03.2009.

LOPKOPĪBA

Biežāk pieļautās kļūdas piensaimniecībā (2. turpinājums) Dzīvnieku veselība. Slimību profilakse

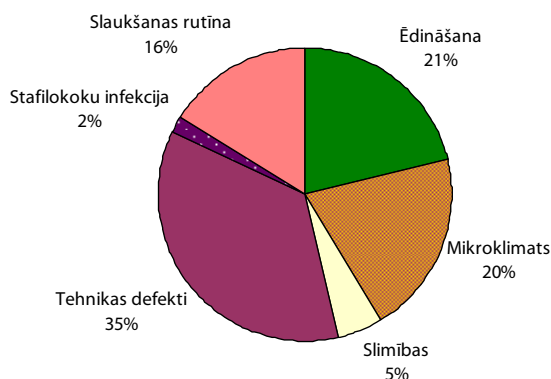
Visas slimības, ar kurām slimo dzīvnieki, nosacīti iedala

- lipīgās slimībās (infekcijas un vīrusu ierosinātās slimības),
- nelipīgās (vielmaiņas, ķirurģiskās, ginekoloģiskās, apgrūtinātās dzemdības).

Slimību klāsts ir ļoti daudzveidīgs, tādēļ katrā saimniecībā tas ir savādāks. Saimniecībās dzīvnieki visvairāk cieš no infekcijas slimībām. Latvijā vislielākos zaudējumus piensaimniecībai no infekcijas un vīrusu izcelsmes slimībām rada dažādas izcelsmes mastīti, govju vīrusu diareja, respiratori sincitiālais vīruss, rinotraheīts (pustulozais vulvovagīts), kailā ēde u.c.

☑ Mastīti

Mastīts ir infekcijas izraisīts tesmeņa audu iekaisums.

Mastīta cēloņi

Mastīta cēloņi:

- slaukšanas rutīna (kā slaucēja sagatavo govī slaukšanai un veic slaukšanas procesu);
- mastīta ierosinātāji (lipīgo mastīta ierosinātāju un vides mastīta ierosinātāju īpatsvars saimniecībā);
- slaukšanas iekārtas defekti;
- citas slimības (infekcijas un nelipīgās slimības), pupu un tesmeņa traumas;
- kūts mikroklimats (gaisa apmaiņa, novietnes, guļvietu un dzīvnieku tīrība);
- dzīvnieku nepareiza ēdināšana (ietekmē govju imunitāti);
- citi cēloņi (piemēram, nepilnīga dzīvnieku ārstēšana).

⚠ Nenovērot mastīta cēloņus nav iespējams nodrošināt sekmīgu dzīvnieku ārstēšanu un uzlabot piena kvalitāti saimniecībā.

Mastīta sekas: samazināts piena izslaukums vai pilnīgs piena zudums, paaugstināts somatisko šūnu skaits pienā. Palielināts somatisko šūnu skaits pienā ir ļoti daudz piensaimnieku problēma. Lai stāvokli uzlabotu,

- 1) ataudzējamām telītēm nedrīkst izbarot pienu, kas iegūts no govīm, kuras ir slimas ar tesmeņa iekaisumu vai kurām ir palielināts somatisko šūnu skaits pienā;
- 2) jāatdala no veselā ganāmpulka govīs, kuras klīniski slimo ar mastītu un kuru pienā palielināts somatisko šūnu skaits;
- 3) līdz minimumam jāsamazina iespēja slaukšanas laikā pārnest infekciju no viena dzīvnieka uz otru. To var panākt,
 - katram dzīvniekam lietojot atsevišķu salveti tesmeņa apkopšanas laikā,
 - pēc nepieciešamības lietojot pupu dezinfekcijas līdzekļus (starp-slaukšanas un pēcslaukšanas dezinfekcijas līdzekļus),
 - kūti guļvietas uzturot vienmēr sausas un tīras. Pēc vajadzības tās ir jādezinficē;
- 4) lai ārstēšana noritētu sekmīgi,
 - savlaicīgi konstatē slimos dzīvniekus,
 - savlaicīgi uzsāk slimu dzīvnieku ārstēšanu,

- laboratoriski noskaidro saimniecībā esošos mastīta ierosinātājus,
- laboratoriski noskaidro mastīta ierosinātāju jutību pret antibiotikām,
- veic pilnu ārstēšanas ciklu (ne mazāk kā piecas dienas vai atbilstoši norādēm medikamenta lietošanas instrukcijā),
- pirms mastītu injektoru lietošanas pilnībā atbrīvo tesmeni no piena,
- regulāri seko ganāmpulka pārraudzības rādītāju izmaiņām (sevišķi govīm, kuru pienā ir palielināts somatisko šūnu skaits),
- visām slaucamajām govīm kontrolē tesmeņa stāvokli un nosaka somatisko šūnu skaitu pienā (CMT tests vai elektroniskā šūnu skaitīšana izmantojot elektroniskos somatisko šūnu skaitītājus),
- visas ārstnieciskās manipulācijas saskaņo ar praktizējošo veterinārārstu.

Ne vienmēr mastītus var izārstēt, tādēļ, pirms uzsākt tā apkarošanas pasākumus, nepieciešama rūpīga ganāmpulka izvērtēšana. Ārzemju eksperti iesaka govīs, kurām konstatēts mastīta ierosinātājs *Staph. aureus* (zeltainais stafilokoks), ir jālikvidē, jo to izārstēšana ir dārga un izārstēt var tikai 10–17% dzīvnieku. Atkarībā no somatisko šūnu skaita pienā govīs var iedalīt šādās grupās:

- veselās govīs – pienā līdz 400 tūkst. somatisko šūnu,
- nosacīti veselās – 400–1000 tūkst. somatisko šūnu,
- slimās govīs – vairāk nekā 1000 tūkst. somatisko šūnu.

Ārzemēs govīs, kurām somatisko šūnu skaits ir 1000 tūkst., neārstē. Tās brāķē, un ganāmpulku papildina ar grūsnām telēm, jo uzskata, ka ārstēšana ir ļoti dārga un neefektīva. Govīs, kurām somatisko šūnu skaits pienā ir 400–1000 SŠ/1ml piena, izvērtē, nosakot mastīta ierosinātāju un antibiotiku jutību (ar β — laktamināzes testu). Ja tests uzrāda pozitīvu rezultātu, govīs ārstē, ja negatīvu – izbrāķē. Produkcijas samazinājuma rādītāji palielināta somatisko šūnu skaita dēļ apkopotā tabulā.

Somatisko šūnu skaits (SŠS) un piena izslaukuma samazinājums

SŠS, tūkst.	Zaudētais piena daudzums no govīs vienā laktācijā, litri	Produkcijas zudumi, %
50	0	-
100	180	2,2
200	360	4,5
400	540	6,7
800	720	8,9
1600	900	12,5

☑ Infekcijas un vīrusu ierosinātās slimības

Par šo slimību esamību saimniecībā liecina vienlaicīga vairāku dzīvnieku saslimšana, kam raksturīgas vienādas slimības pazīmes: paaugstināta ķermeņa temperatūra (norma 38.0–39.5 °C), paātrināta elpošanas frekvence (norma 10–30 reizes min), paātrināta sirdsdarbība (40–80), iespējama caureja, atteikšanās uzņemt barību, pēkšņa nobeigšanās.

Ja rodas aizdomas, ka dzīvnieki ir inficējušies, nekavējotī jāziņo veterinārārstam un jāsniedz sīka informācija par slimības pazīmēm.

No daudzām infekcijas slimībām ganāmpulku var pasargāt, tikai un vienīgi veicot visa ganāmpulka vakcināciju. Vakcinācijas plāns ir jāaskaņo ar veterinārārstu. Vakcinēt drīkst klīniski veselus dzīvniekus. Izņēmums: ar kailo ēdi saslimušus dzīvniekus drīkst vakcinēt ar kailās ēdes vakcīnu.

☑ Vielmaiņas slimības ganāmpulkā

Vielmaiņas slimības rodas, dzīvniekiem ilgstoši izēdot nesabalansētas barības devas. Katrā laktācijas posmā dzīvnieki ir jāēdina atbilstoši to produktivitātei. Ja barības devas nav sabalansētas vai aprēķinātā barības deva tiek neprecīzi izēdināta (barības līdzekļus nesverot), dažādu apstākļu dēļ govīs nespēj to apēst.

Pārāk treknas ilgstošā laika periodā izēdinātas barības devas atgremotājiem izraisa spurekļa acidozi, ketozi, laminītu, glumēnīka dislokāciju un aknu taukaino deģenerāciju. Sekas ir dzīvnieku aptaukošanās, piena izslaukuma samazināšanās. Parasti to novēro govīm laktācijas otrajā pusē, kad saimnieks cenšas noturēt izslaukumu, bet pārāk treknās barības dēļ izslaukums samazinās. Pārbarotām govīm nākamajā laktācijā iespējama ketoze, dzimst vārgi, dzīvotnespējīgi teļi. Tām draud piena trieka, pēcdzemdību gulēšana, jo govīs nespēj pietiekamā daudzumā uzņemt rupjo barību, kas izsauc dzīvniekiem enerģijas deficītu. Acidozes dēļ govīm ir iespējami spontānie aborti, apgrūtināta grūsnības iestāšanās, liela embriju mirstība pirmajās 45–52 grūsnības dienās.

Pārāk liesu barības devu ilgstoša izēdināšana dzīvniekiem izsauc novājēšanu, piena izslaukuma samazinājumu un enerģijas deficītu. Dzīvniekiem ir vājš spurekļa pildījums. Govīm, kuras ilgstoši ir cietušas no enerģijas deficīta, bieži novēro placentas aizturi.

Nākamajā „Lauku Lapā” pievērsīsimies izplatītajām govju nagu slimībām un ar to saistītām problēmām.

Sagatavoja LLKC Lopkopības nodaļas konsultants – eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2009. GADA MAIJĀ

	Termiņš	Aprīlis					Maijs					Jūnijs		
		1	6	14	15	17	25	30	1	5	15	25	31	1
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārsturēšanai													
	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem													
	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmsreizēja apmežošanas													
Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana													
	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās													
	Investīcijas akvakultūras uzņēmumos													
	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde													
	Kompensācijas zvejas kuģu apkāpes locekļiem (zvejniekiem) pēc pilnīgas zvejas darbību pārtraukšanas													
	Investīcijas ražošanas, pārstrādes vai mārketinga iekārtās un infrastruktūrā													
	Iesniegums par pārraudzība esošu gaļas šķirņu ciltsgamata uzņemtu tīršķirnes ziditājgovi													
	Šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecībā *													
	Iesniegums par gaļas šķirņu tīršķirnes ziditājgovi un teli *													
	Iesniegums par vismaz 1. pakāpes krustojuma gaļas šķirņu ziditājgovim un teli *													
Nacionālās subsīdijas	Iesniegums par sertificētu tīršķirnes vaislas bulļi un jaunbulļi *													
	Liellopu gaļas ražošana													
	Augkopība													
	Investīciju veicināšana lauksaimniecībā													
	Kooperatīvajām sabiedrībām													
	Riska samazināšana													
	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)													
	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)													
	Pavadzīmes ar VID piešķirtajiem numuriem													
	Darījumu kvītis													
	Sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas													
	Gramatvedība un nodokļi	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis												
Uzņēmumu ienākuma nodoklis														
Gada pārskats														
Gada deklarācija														
Atskaite par pavadzīmju numuru izlietojumu														
Gramatvedība un nodokļi	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu													
	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PASŅODARBINĀTAJĀIEM													
	Gada ienākumu deklarācija par 2008.gadu un avansa maksājumu aprēķins 2009. gadam													
	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija par 2008. gadu un uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumu aprēķins 2009. gadam													
	Gada pārskats par 2008. gadu													
	Atbalsts jaunajām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām													
	Atbalsts atbilstīgām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām													
	Atbalsts apdrošināšanas polisi iegādes izdevumu segšanai													
	PVN mēneša deklarācija un maksāšanas termiņš													
	Gada deklarācija													

* Iesniegumu iesniegšanas termiņš dzīvnieku audzētāju organizācijai

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaitei apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Tikai tām zemnieku saimniecībām, kuras šo termiņu PVN atskaitei iesniegšanai ir saskaņojušas ar VID.